

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica ishaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrtileta 1 gld. 30 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrtileta 1 gold.; ako sadene na ta dan praznik iside Danica dan poprej.

Tečaj XXVII.

V Ljubljani 6. sušca 1874.

List 10.

Koledar za naslednji teden.

Sušec. Marc.

8. Nedelja 3. v postu. Evangelij: „Jezus izganja hudobnega duha.“ (Luk. 11.) — Sv. Janez od Boga, začetnik reda usmiljenih bratov, sin ubozih bogaboječih staršev, rojen l. 1495 na Portugalskem. V življenji tega svetnika je novo spričevanje, da je ni revšine, ni potrebe in pritežnosti, za katero bi katoliška Cerkev ne imela pomoči, zdravila, ali saj tolažila. Sv. Janez je imel za vse človeške reve usmiljeno serce, vse svoje življenje je obračal v njih odpravljanje, zlažanje, ozdravljanje. Bog ga je vodil do tega cilja po mnogih potih in ovinkih, ki jih ne moremo tukaj na tanko popisovati. Bil je zgodaj že sam v britkostih, zdaj pastir, zdaj vojak, pa tudi ubog grešnik, spet pastir; gre v Afriko sužnje kristjane tolažiti, se verne na Španjko, kupčuje s podobiciami in bukvicami, dobiček deli ubogim. Ker je bil prve leta od vojakov v slabih družinah zapeljan in zašel na slabe pota, ga je to pozneje neizrečeno peklo. Vzrok k spreobrnjenju je bila nesreča; s konja je bil padel in do nezavednosti se pobil. Ko je nekoliko okreval, je jel svoje življenje premišljevat, je obljubil poboljšanje, pa ostal je tudi mož beseda. Zdaj čez več časa sliši častitega očeta Avila v Granadi pridigati, in vest se mu tako zbudi, da nima več pokoja. Ves skesan očitno po potih objokuje svoje grehe, da ga derhal ima za zmešanega, blato in kamnje za njim luča. Dva gospoda se ga usmilita in ga peljeta v bolnišnico, ker vsi mislijo, da nori. Tukaj je Janez vidil in čutil, kako nečloveško ravna jo strežniki z bolniki, zlasti z norimi, ter jih neusmiljeno pretepa jo. Zbudi se mu serčna želja, naj bi mu Bog pomagal napraviti bolnišnico, v kateri bi sam bolnikom stregel in po človeško z njimi ravnal. Janez je iz bolnišnice spuščen, hodi v gojzd derv nabirat, ter jih v mestu Granadi prodaja, znesek pa ubogim razdeljuje. Ljudje to vidijo in mu obilno darov donašajo. Nekoga dne gre po mestu in vidi na hiši zraven stolne cerkve napis: „Ta hiša se da v najem za uboge.“ Stopi vanjo, jo vidi pripravno, napravi v nji 46 postelj, nosi vanjo bolnike na svojih ramenih, oskerbuje njih postrežbo, zlasti skerbi tudi za njih dušni blagor. Tukaj tedaj je bil začetek reda usmiljenih bratov. Janez kupi veliko hišo za bolnike, in jo z vsem potrebnim orodjem preskerbi. Po dnevi je bil vedno pri njih posteljah in stregel jim je kakor mati svojemu otroku. Proti devetim zvečer je mилоšnje zbiral za nje in pobiral je reveže po potih in jih je spravlj al v svojo bolnišnico. Vse mesto je bilo ginjeno od tolike ljubezni do revežev in dajali so mu obilno mилоšnje. Škof iz Thuja je poskusil in

presodil njegovo djanje, ga je podpiral in mu dal lepo ime „Janez od Boga“, blezo kakor „od Boga izvoljen“ za to lepo opravilo.

Velik požar vstane neki dan v bolnišnici, Janez znosi iz nje vse bolnike, se verne še perilo in obleko skozi okna metat, pol ure se mudi okrog in okrog obdan s plamenom, slehern misli, da je zgubljen; pa glej! nepoškodovan pride iz plamena. Bog je Janezu podelil posebne nadnatorne darove in milosti.

S posebno sberbljivostjo se je pečal tudi za uboge mlade daklice, ki so bile v nevarnosti zapeljanja, ali pa tudi že zapeljane. Z bridko martro v roki je včasih pregovarjal kako očitno grešnico, da naj se spreoberne in svojo dušo reši. Res jih je veliko spreobrn il in s mилоšnje podpiral, da bi se v toliko nesrečo ne povernile. Janez sklene svoje delavno življenje v 55. l. svoje starosti in v 12. l. v postrežbi bolnikov, 8. sušca 1550. Umr el je klečé, rekoč: „O Jezus v tvoje roke zročim svojo dušo!“ in tako klečé je okoli 6 ur ostal; lep duh se je razširjal okrog njega. Pogreb je bil veličasten; mnogo čudežev je tega svetnika povelicevalo.

Keršanska ljubezen se razodeva prav posebno tudi v postrežbi bolnikov; kako lepo je, kdor rad bolnikom streže in čuje pri njih! „Bolan sem bil, in ste me obiskali“, jim bo rekel Sin Božji o vesoljni sodbi.

Drugi godovi. Sv. Filemon diakon in sprič., in sv. Apolonij sprič. — Sv. Pontij diak. — Sv. Ciprij an šk. spr. — Sv. Ciril šk.

9. Ponedeljek. Ss. Ciril in Metod, šk. spoz., brata Tesaloničana, domá na Greškem, slovenska aposteljna. Po spolnjenih mladih letih sta si zvolila meniški stan, v katerem sta v svetosti in učenosti daleko in široko slovela. V apostoljski službi dobro izurjena sta ilirskemu in moravskemu narodu oznanjevala sv. evangelij. Nikolaj papež ju je v Rim poklical, da bi mu razložila, kar sta dosihmal za izveličanja duš storila. Vesela sta šla v Rim, ker sta si v čast štela, da ju je papež k sebi poklical. Nikolaj (ali pa njegov naslednik Hadrijan) ju je prijazno sprejel, njun trud močno občudoval, ju škofa posvetil kot lastna pastirja keršanski čedi, ki sta jo bila nabrala. Razširjala sta sv. vero do zadnjih pokrajin movravske zemlje. Sovražen človek pa, zaviden zavoljo obilnega dobrega sadú, je sejal ljuliko med pšenico. Zavoljo tega je bil Metod posiljen se podati v Rim, kjer je bil njegov nauk poterjen in pohvaljen; Janez papež ga v vladanji tiste cerkve poterdil z danim apostoljskim listom do moravskega vladarja. Na prošnjo Metodovo je ravno ta Janez VIII dovolil Moravcem, da so smeli sv. mašo brati v domačem jeziku s to pogojo, da se evangelij poje tudi v latinskem jeziku. Ker sta škofa slovenski jezik prav dobro znala, sta

sv. pismo pretolmačila, ko sta si vpravljala čerke, ki se še zdaj imenujejo „cirilica“. Moravski in ilirski narod, ki je daleč in široko razširjen, ju spoznava kot svoja aposteljna in patrona. Njun praznik obhajamo Slovenci 9. suš. Za ude bratovšine popolnoma odpustki.

Ostanki sv. Cirila se branijo v Rimu v stari in imenitni cerkvi sv. Klemenca.

Prav živo bodi priporočena bratovšina sv. Cirila in Metoda za zedinjenje ločenih Grekov s sveto katoliško cerkvijo.

Drugi godovi. Sv. Frančiška vdova (glej 11. sušca); — sv. Gregorij šk., brat sv. Bazilija Vélikega; — sv. Pacijan šk. spoz.; — sv. Katarina dev., iz reda sv. Klare.

10. Torek. Ss. štirideseteri spričevavci. — Bil je cesar Licinij dal povelje, da morajo vsi njegovi podložni malikom darovati: kdor tega ne stori, bo mučen in umorjen. Ta cesarjev ukaz je dal brati pred oddelkom cesarske armade Agrikola, deželni poglavar v mali Armeniji, zagrizen sovražnik kristjanov. To slišati, skoči iz verate 40 mladih, krepkih vojakov, in slednji izmed njih pravi: „Jaz sem kristjan, malikom pa ne bom nikoli daroval.“

Bilo je to kardelo v zgodovini znano po imenu „Legio fulminatrix — gromče kardelo“, kterege kersanski vojaki so bili čudoma rimsko armado rešili v vojski zoper Markomane. Prekanjeni Agrikola jih začne hvaliti, da so se dosihmal za cesarja junaško vojskovali in si zaslužili slaven venec, naj toraj ne oskrunjajo svoje slave s sramotno smertjo. Odgovorili so mu: „Če smo se junaško vojskovali za umerljivega cesarja (kar sam poterjuje), se moramo toliko bolj vojskovati za svojega neumerljivega Kralja in Gospoda zoper njegove sovražnike. In kaj nas bo strašil tvoj ogenj, tvoje tézanja? Enako našemu telesu tudi te minejo. Nobenega drugega ognja se ne bojimo, kakor ognja v peklu, ki pekli dušo in telo.“ Agrikola ves serdit jih ukaže šibati, z železnimi kremplji tergati in poslednjič do spodnje obleke slečene v terdi zimi na léd odpeljati, da na ledu prenočijo in poginejo. Zraven ledú je dal napraviti toplice. Vsi pa so molili z enim glasom: „Nas 40 je stopilo na bojišče, tudi nam 40, o Gospod! bodi podeljena krona; kar ena ne se naj temu številu ne pogreša. Ta številka je sveta, ker si jo ti s postom 40 dni posvetil; Mojzes se je 40 dni postil, in je prejel postavo; Elija je 40 dni s postom Boga iskal, in ga je vidil. — Vojaki, ki so bili na straži, spijo; le samo vratar čuje; kar za gleda veliko svetlobo in z neba priti angelje, ki spričevavcem delé krone; bilo je pa le 39 kron. Mislil si je: kako je nek to, sej jih je 40 na ledu, pa le 39 kron? Pa glej, eden izmed 40 ne upa tolike muke preterpeti, zleze z ledú v toplice, ki pa na nagloma umerje. Svetniki močno žalujejo, da so zgubili štiridesetega tovarša; Bog pa jih razveseli s tem, da se jim vratar pridruži, ter veruje v Kristusa in je pripravljen z njimi vred smert preterpeti. Tako je ta dobil štirideseto krono in njih molitev je bila uslišana. Rabeljni jim kosti razlomijo in njih trupla na germadi sežgó l. 320 po Kr.

Lepe in spodbudljive so besede naših svetnikov: Če smo se junaško vojskovali za umerljivega cesarja, se moramo toliko bolj vojskovati za svojega neumerljivega Kralja in Gospoda zoper njegove sovražnike. Pa žalostno je, da je veliko tacih med nami, ki v službi svojih gospodov — gospodarjev in gospodinj — veliko, veliko terpe, za Boga, svojega naj višega Gospoda, pa celo nič nečajo terpeti. Kakošna pa bo s plačilom? Sodnji dan jim Sodnik poreče: „Vi ste že svoje plačilo prejeli“ od gospodov, katerim ste služili; za me pa niste nič storili, zato vam pa tudi nisem nič dolžan!

Ss. Kodrat, Dionizij, Ciprijan, Anekt, Pavel in Krescent sprič.; — sv. Makarij, patrijarh v Jeruzalemu, s čigar pomočjo sta Konstantin in Helena toliko cerkev zidala v Sveti deželi.

11. Sreda. Ss. Frančiška Romana (Rimljanka), vdova (iz 9. suš. sem prestavljena), je bila v Rimu rojena l. 1384 od bogatih in plemenitih staršev, in je že v svoji prvi mladosti bila zgled prave pobožnosti: otročje igre in posvetne veselice je zaničevala, le v samoti in v molitvi je bilo njeno razveseljevanje. V 11. letu se je Bogu posvetila in sklenila iti v samostan, vendar pa se je podvergl volji svojih staršev, ter se omožila z enako bogatim in plemenitim mladenčcem Lorencom s Poncijanov. Frančiška je tudi v zakonskem stanu, kolikor je bilo mogoče, samostansko živela, ter tudi druge rimske gospe iz šuma tega sveta k samotnemu življenju vabila; zatoraj je ustanovila hišo za gospé in device, ktere bi živele po vodilu sv. Benedikta, in ta samostan je imenovala „hišo darovanic“, zato ker je vsaka pri vstopu v to hišo rekla: „Darujem se“. Bog je svojo služabnico oblagodarił z dobrimi otroci, med njimi sta bila Janez in Neža svetnika, ktera sta se že z maternim mlekom njenih čednost navzela. Devetletnega Janeza se loti kuga, berž se spové, in po spovedi pokliče svojo mater, ter ji reče: „Mama! večkrat sem vam pravil, da mi na svetu nič ne dopade, in da le po družbi angeljev hrepenim. Bog je moje željo uslišal, moj patron je prišel z angelji po me, gotovo mi bo dobro, in molil bom za vas.“ Ob njegovi smerti zavpije v sosedovi hiši mutasto dekle: „Lejte, lejte! Janeza de Poncijanis peljejo angelji v nebesa.“

Ob letu pride Janez z angeljem v nebeški svetlobi po noči k svoji materi, ter ji pravi: „Prišel sem po svojo sestro Nežico, tale angelj pa bo vam v tolažbo pri vas ostal, noč in dan ga boste vidili na svoji strani.“ In res je vedno vidila Frančiška angelja zraven sebe; le če je kaj napónega storila, se ji je angelj umaknil; ko pa svoj pregrešek obžaljuje, se ji angelj spet prikaže. Pregarstvo svojega moža in zgubo vsega premoženja voljno prenaša in s pobožnim Jobom hvali Boga, rekoč: „Gospod je dal, Gospod je vzel, njegovo ime bodi češeno.“ Po smerti svojega moža l. 1439 se Frančiška podá v hišo darovanic. Dasiravno je bila vsih sester mati, se je vendar obnašala kakor naj mlajši dekla. Silno ostro je živela. Bog ji je podelil dar čudežev. V Gospodu je zaspala v 56. l. svojega življenja l. 1440. Mnogo čudežev jo je poveljevalo.

O srečna, presrečna Frančiška Rimljanka, ki ima dva otroka svetnika! bi utegnila marsikaka mati zdihniti. Pa glej, morda si tudi ti tako srečna, če so ti otroci po sv. kerstu umerli; pa ne mara, da jim nisi nebes privožila, če si vse prenespametno po njih jokala. — O srečna Frančiška, ki je angelja vedno vidila zraven sebe! Pa glej, tudi ti si srečna, če prav s telesnimi očmi zraven sebe angeljna ne vidiš, ga lahko z očmi vere gledaš. „Glej, jaz pošljem svojega angelja, ki naj hodi pred teboj, in te varuje na potu... Glej nanj, in poslušaj njegov glas“, govori Gospod. (II. Mojz. 23, 20.)

Ss. Heraklij, Zozim, Kandid, Piperijon in 20 družih sprič.; — sv. Gorgonij in Firmus sprič.; — sv. Sofronij šk. spoz.; — sv. Benedikt šk. spoz.

12. Četertek. Sv. Gregorij Véliki, pap., cerkv. učenik, spoz. — Rimljan, mladenec izverstnih zmóžnost, se je učil modroslovja in zgovernosti; cesar Justin II ga izvoli za župana v Rimu. Po očetovismerti, dedič velicega bogastva, sozida v Siciliji 6 samostanov, v Rimu samostan sv. Andreja blizu cerkve sv. Janeza in Pavla, kjer si je pod učenikoma Hilarijonom in

Maksimijanom izvolil meniški stan, in je bil pozneje opat ondi. Kmalu po tem je bil zvoljen kardinal dijakon. Papež Pelagij ga pošlje v Carigrad do cesarja Tiberija Konstantina, kjer je Evtihija patrijarha krivovernega tako ugnal, da je cesar njegove bukve v ogenj vergel; Evtihij pa je kmalu po tem na smertni postelji prijel svojo kožo na roki in v pričo mnogih rekel: „Spoznam, da bom v tem mesu zopet vstali.“ Ko se Gregorij v Rim poverne, umerje papež Pelagij za kugo, tadaj vsi enoglasno izvolijo Gregorija za papeža; on pa se na vso moč brani te časti, zbeži iz mesta in se skriva v gozdu po votlinah. Ljudstvo moli in prosi, naj jim ga Bog pokaže, kje je skrit; in glej, goreč steber sega z neba do skrivališa. Ljudstvo dere iz mesta tje, kjer je skrit, in ga veselo spremlja v mesto. Gregor spozná voljo Božjo, se ne brani več, 3. kim. l. 590 je bil posvečen. Sv. Gregor papež je zlasti skerbil za čistoto in razširjanje sv. katoliške vere. Z apostolsko besedo in veljavo je zatiral krivo vero donatistov v Afriki in arijancev na Španjskem, pridobil Gote, da so zapustili arijanstvo. Poslal je misijonarje, sv. Avgušтина z drugimi menihi vred v Britanijo, da so ta otok Kristusovi veri pridobili; cesarja Mavricija je z režno besedo prepovedoval, da je preklical postavu, ktera je vojakom prepovedovala si izvoliti samostanski stan; cerkveno petje je izboljšal, tudi je spisal veliko bukev, ktere mu je sv. Duh narekoval.

Prečudna je bila njegova ponižnost; vsak dan je v svojem stanovanju nasitil po 12 revežev, ki jim je sam stregel. Neki dan je slišal, da je neki berač umerl na koncu oddaljene ceste in si tri dni ni upal maševati, boječi se, da ga je premalo podpiral. Svoje delavno življenje je sklenil 12. sušca l. 604 v 64. l. svojega življenja, vladavši katoliško Cerkev 13 lét in 6 mesecev.

Kakor se je sv. Gregor papež cesarjevi postavi ustavljal, tako se še tudi zdaj papež in škofje ustavljajo marsikakim cesarskim ali kraljevim postavam, ktere so Cerkvi škodljive, in to po vsi pravici in po svoji ostri dolžnosti, „ker je sv. Duh nje postavil škofo vladati cerkev Božjo“ (Dj. ap. 20, 28), ter jo varovati vsake škode in krivice.

Sv. Mamilijan sp.; — sv. Peter sprič.; — sv. Egdun maš. spr.; — sv. Teofan menih spoz.; — sv. Bernardin šk. spoz.

13. Petek. Sv. petere rane N. G. J. Kr. — Sv. Evfrazija, devica, hči prav pobožnih staršev, v rodu pobožnemu cesarju Teodoziju. Dve leti in 3 mesece stara deklica zgubi dobrega očeta Antigona. Mati Evfrazija svojo hčerko v strahu Božjem izrejuje. Cesar in cesarica svetovata materi, da naj jo zaroči z bogatim sinom dvornega svetovavca, dasiravno je bila še le 5 lét stara. Mati se podá s svojo hčerko na Egiptovsko, kjer je imela lepo pristavo; nekoliko časa po tem gre v Tebe; tam je bil sloveč žensk samostan. Mati s hčerko obiskuje gospó mater v samostanu, in hčerki v njem tako dopade, da noče z materjo domú; in mati vsa vesela jo rada tam pustí.

Mati umerje in zapusti hčeri vse premoženje z naročilom, naj ga tako obrača, da si z njim zveličanje pridobi. Cesar to zvé in piše Evfraziji, naj se verne v Carigrad, in se poroči z zaročenim ženinom. Devica odpiše cesarju: „Cesarska Svetlost! ne bote mi zamérili, da neumerljivega, nebeškega ženina ne morem zamenjati z umerljivim, zemeljskim človekom itd. Prosim Vaše Veličastvo, razdelite moje imetje ubogim, sirotam in cerkvam; vsim mojim sužnjim dajte prostost, zakupnikom (štantmanom) odpustite, kar so dolžni ostali itd. Cesar in cesarica jokaje bereta njeno pismo, zaročeni mladeneč se odpové svoji pravici, in Evfrazija ostane

v samostanu do smerti. Njene posebe čednosti so bile: ponižnost, pokoršina in ljubezen do bližnjega, tudi do svoje sovražnice, neke prederzne dekile Germane, ki jo je po nedolžno zmerjala in krivičila, da po časti hlepi.

Vodilo sv. device bodi tudi vodilo tvoje: Nebeškega ženina, svojega Gospoda, ne morem zamenjati s človekom; ker vem in spoznam, da je na svetu vse nečimernost, razun: Boga ljubiti in njemu služiti; le samo to dela človeka srečnega tú in tam.

Ss. Marcedón, Patricija njogova žena, Modesta hči. sprič.; — sv. Sabin sprič.; — sv. Kristina dev. sprič.; — sv. Nicefor šk. sprič.

14. Sabota. Sv. Matilda, kraljica, je bila po očetu grofovskega, po materi pa kraljevega rodú, v samostanu izrejena, po tem pa s Henrikom sinom saksanskega vojvoda Otona l. 918 poročena. Po smerti kralja Konrada I so Henrika izvolili kralja. Bog je ta zakon oblagodaryl s tremi sinovi in z dvema hčerama. Pervorojeni je bil Oton, poznejše nemški cesar; drugi sin Henrik (materin ljubljeneč, velika napaka, ki se ji je grozno utepala), poznejše Bavarski vojvoda; tretji sin, nadškof v Kolinu, ki ga katoliška Cerkev časti kot svetnika. Matilda in Henrik sta 23 let mirno in srečno skupaj živela; po Henrikovi smerti se začne razpor. Ena stranka hoče voliti Otona za kralja, druga stranka, na kateri je bila Matilda, pa želi Henrika, materin serček. Izvoljen pa je bil Oton. In ravno to je bil vzrok, da sta bila brata v vednem prepiru in razpertji; le v eni reči sta se zedinjala, da sta svojo mater vedno žalila, jo hudo pestila in ji vse pobrala, zlasti je mogla uboga mati ravno od svojega preljubljenca naj več terpeti. Matilda prenaša to žaljenje in terdobo svojih sinov s čudovitno poterpežljivostjo, poslednjič pa se umakne na Vestfalsko. Šiba Božja, ki je nevaležna sina tepla, in materna stanovitna molitev njima očí odpre, da svoj greh spoznata, ga serčno obžalujeta, mater kleče odpušanja prosita, in posihmal vsi v ljubezni živijo. Po Otonovi smerti se Matilda umakne v samostan, in v tihi samoti služi Bogu do smerti 14. suš. l. 968.

Starši! „nikar ne dražite otrok k jezi“ (Ef. 6, 4.) s tem, da bi enega izmed njih, svojega ljubčeka, vedno božali, mu vse dovolili, vse pregledovali; druge pa ostro imeli in jih odrivali; ker taka obnaša zbuja in vžiga nevošljivost in jezo v odrivanih, v ljubčeku pa ošabnost in prevzetnost; iz tega pa izvirajo vedni prepiri in kljubovanje med brati in sestrami. —

Ss. Peter in Afrodizij sprič.; — ss. Evtihij in tovarsi sprič.

K zgodovini prostomastarstva.

(Poslovenjeno iz „Der europäische Filolog“.)

(Dalje.)

Macini pravi v nekem pismu l. 1846: „Moč duhovnov je v jezuitih posebljena. Sovraštvo proti temu imenu je socialistom (rudečkarjem) močen navor v doseg njihovih namenov; poprimite se ga.“ V nekem proglasu od l. 1848 imenuje ravno ta Macini jezuite naj večji zadržek za skrivne družbe. In 2. listu; l. 1844 je nek glavar mlade Italije pod skritim imenom Beppo tole pismo med svet razposlal: „Mi napredujemo z velikanskimi koraki, in sleherni dan sprejemljemo novih, mladih, navdušenih udov v svojo skrivno zvezo. Stvar gre dobro; a naj težavniši del našega naloga ne le ni izpeljan, temuč še ne začét.“ Hvali se nadalje, da so dobili duhovnov iz vsih redov in skoraj iz vseh stopinj, tudi

nekterih papeževih svetnikov; pri jezuitih pa da so vse njih poskušnje spodletele. Pravi dalje: Odkar smo jeli svoje zarotbe izpeljavati, ni bilo mogoče takega takega Ignacijanca v kremplje dobiti, in prav mikavno bi bilo vedeti, od kod ta zložni, terdovratni upor... od kod toraj prihaja, da kar pri nobenem ne moremo nič opraviti? Mi nimamo nobenega jezuita med seboj; vender pa moramo reči in glas razgnati, da jih imamo, in to se na posled enako izide.“

Iz tega se zamore poslednje izgnanje jezuitov na Pruskem razložiti. *) Prostomavtarstvo je eno očitno, drugo skrivno. Očitnih je ogromna večina, nad 8 milijonov, pa niso tako nevarni, ker so večidel le preslepljeni (kalini). Za temi tiči skrito mavtarstvo, čigar udje so v vse posvečeni in skrivni vodniki drugih, ki brezvoljno vse njih povelja izpolnujejo, od katerih nimajo naj manjšega dozdevka, kako deleč da segajo.

Ker le sloga jači, zvezale so se vse lóže po svetu med seboj. Neznanska spletenina je to iz nit, ktere so vse, akoravno so si lóže v naj daljnjih krajih sveta in njih mnogoteri oddelki večkrat med seboj nasprotni, terdno druga v drugo zamotane. Ta vredba in še bolj njene vže res doveršene dela, izmed katerih so bile poglavitniše vže imenovane, so zadostni dokazi njih moči.

Ako vemo, da je samo na Francoskem 1.600.000 prostomavtarjev, v Parizu in okolici 71 snidnic (lóz), (berž ko ne imajo ondi tudi središče), dalje, da prebiva v Madridu 20.000 prostomavtarjev; zamoremo si hujškanje in rovarstvo po teh mestih in deželah in njihove kervave punte pojasniti. Vsi velikani v brezbožnosti in puntarskih spletkah naše dobe so bili in so prostomavtarji, tako Macini, Garibaldi, Košut, Juarec i. dr. Dalje zdaj večkrat imenovani Alojzij Blank, prederzni bogoklec Renan je veliki kancelar, bivši minister Kremić je izvoljen veliki mojster (predstojnik). V resnici zavzeti se je nad številom vladarskih oséb, ki so v prostomavtarsko zvezo sprejete in v nji veči častne službe opravljajo. Tako so: hanoveranski kralj Jurij V, švedski kralj, Nizozemski princ Friderik, princ Murat, princ Napoleon — veliki mojstri ali predstojniki; pruski kralj ima pa to čast, da je varh vsega nemškega prostomavtarstva. Še so med prostomavtarskimi poglavarji imenovati bivši španjski kralj, dedni princ pruski, italijanski in drugi.

Večkrat se more slišati, ta ali uni vladar je le iz politike stopil v prostomavtarski red, da bi ga za svoje koristi porabil. Morda je marsikteri pri tem ta namen imel. V resnici pa je ta reč ravno narobe. Prostomavtarji skušajo kar naj več vladarskih oséb v svoje snidnice pridobiti. Zakaj? V pismih skrivnih družb, ki jih je rimska policija za dobe Leona VII našla, glasi se glede prostomavtarstva med drugim tako le: „Storite iz njih prostomavtarje, kajti bodo limanice za kaline, nagajivce in za mestno derhal; ti ubogi vladarji bodo našo reč pospeševali, mislé, da za svojo delajo. Oni so izversten viseči kazavnik.“ — In brat Inder pravi v svoji zgodovini prostomavtarjev: „Vladarji so za red velike cene, bodi si zarad svojega bogastva, bodi si za voljo svojega neznanskega vpliva.“ — Vladarji se otrap-

ljajo, pravi duh in namen prostomavtarstva se jim skerbno prikriva. Znani Alojzij Blank nam to razločno pove: „Da so viši stopnje, to se vladarjem zamolči; oni od prostomavtarstva le to vedo, česar se jim more brez nevarnosti pokazati.“ In nekoliko naprej pravi: „Vladarji in drugi imenitni se porablajo, da zoper nje namerjene in skrite početja s svojim imenom pokrivajo, in jim s svojim vplivom slepo služijo.“ K drugim vladarjem se prostomavtarji vrvajo, ali pa posrednje po svojih svetih do njih delajo. Nihče pa se ne najde, ki bi samooblastnika opomnil na prepad, do kterege se da slepo voditi; kajti pregovoré ga k takim vladinim naredbam, ki so v svojih nasledkih ravno tako nesrečne za vladarja, kakor pogubni za ljudstva.

(Konec prihodnjič.)

● časnikarstvu, zlasti liberalnem.

(V kat.-pol. besednici 8. sveč. govoril prof. Marn.)

(Konec.)

Ravno tako popisuje „Das Recht“, jako dober časnik, ki je letos prekerstil se iz „Katholika“, kaki junaci so premnogi časnikarski pisaci, kako eni peš globoko v blatu npravne gnijlobe korakaje, eni pa visoko na konju gerdega napuha jahaje brez sramú in brez strahú lažejo, polni zvižahnosti zgodovino prevračajo, ter od vseh strani naskakujejo skalo svete Cerkve. Povsod, pravi (Das Recht 1874), je liberalnemu časnikarstvu pa tisti namen: Razdjanje katoliške cerkve.

„Ne želite, bratje moji! piše sv. Jakob 3, 4, da bi vas bilo veliko učenikov, ker veste, da si hujši sodbo nakopavate,“ t. j. vi, ki hočete biti učeniki, si naklanjate veči odgovornost. — Kjer koli hoče kdo nastopiti kako službo, kako učenje, mora dokazati prej svojo zmožnost, mora imeti gotovo starost, se poskusi, preden se mu izroči učenje ali poslovanje. Vrednik časnikarski je pa zdaj lahko vsak šušmar; od tod tolikanj šušmarjenja po časnikih! Kaj ménite, ali ne bi bilo prav, da bi vlada ukazala posebno preskušnjo ter v gotovi starosti, da sme kdo vredovati časnik ali vanj pisariti? Vodilo pri tem naj bi kerščanski vladi bile besede sv. Jakoba: „Kdo je moder in razumen med vami? Pokaže naj z lepim obnašanjem svoje djanje (svoje zmožnosti, svojo pripravnost za učenje ali pisanje) v krotki modrosti“ (3, 13). — „Ako pa imate greško nevošljivost in je prepirljivost v vaših sercih, bi dejal tudi liberalnim časnikarjem, se nikar ne hvalite in nikar ne lačajte zoper resnico. To namreč ni modrost, ktera pride od zgorej, ampak je pozemeljska (ker ne skerbi za čast Božjo, ampak za pozemeljske dobrote, za lastno posvetno čast, za bogastvo), živalska (ker se kakor žival le po svoji strasti ravna in pameti ne posluša), hudičeva (ker se kakor hudič nad druge povzdiguje, slepi, laže in goljufuje, da doseže svoj konec, in ker je tudi v hudičevi oblasti).“ Jak. 3, 15.

Ko so se lani o 25letnici vladarski cesarju našemu Francu Jožetu poklanjali poslanci časnikarskega in pisateljskega društva „Concordia“, in je njih govornik Weiner hvalisal časnikarstvo dunajsko, so cesar odgovorili nato: „Časništvo naj, pomljivo svojega poklica, varuje vedno svojo lastno dostojnost, naj se v osebno in deržinsko življenje nikar ne vtika, deržavne zadeve pa naj zmérno, kakor so same na sebi, ter v domoljubnem duhu obravnáva.“ (Vid. Katholik 1873). Veliko imajo v sebi te besede cesarjeve, in zdi se mi, da celó po tem, česar nimajo v sebi ali česar ne omenjajo, dosti

*) V P. Theinerjevi knjigi: „Geschichte der geistlichen Bildungsanstalten“ se bere na str. 232: „Pombalski markiz je sleherno leto 3 milijone zlatov za plačo jezuitom sovražnih pisavcev potrosil; minister Choiseul na Francoskem še več, ravno tako Roland na Angleškem. Prostomavtarji so svojim pisunom vsako leto do 4 milijone plačevali. Eden njihovih dopisunov je iz Rima v Pariz pisal: „Z vsem njihovim zaupanjem in indijanskimi zakladi jezuitom ni mogoče okoli njih zavlečenega kordona predreti.“

glasno kažejo časnikařtvu njegov poklic ali njegovo pravo misijo.

Kar so sv. Oče Pij IX o svoji 25letnici vladarski kardinalom rekli o Viktoru Emanuelu, to bi dejal jaz tudi liberalnim časnikarjem sploh in vsakemu posebej. Ko se je Absalom vzdignil bil zoper svojega očeta Davida, je sedel na mezu prijahal pod košat in velik hrast in priméri se, da mezeg zdirja spod njega, Absalom pa za lase obtiči na hrastu. Ko visl tako med nebom in zemljo, pride Joab tri sulice v rokah in jih zasadi Absalomu v serecé. Tako bi tudi jaz brezvestnemu časnikarju v serce zasadil rad tri sulice, pa ne vsmertivnih Joabovih, marveč dobrodejne Pijeve, t. j. tri dobre misli: a) Misel na preteklost, na mirni in blaženi stan, v katerem je živel poprej; b) misel na sedanost, na nemirni in nesrečni stan, v katerem živi sedaj; in c) misel na prihodnost, na sodnji stol Gospodov, kjer bo treba mu odgovor dati od vsaktere nepotrebne besede, pohujšljive pisarije, časnikarske bedarije. — „Pohujšanje mora priti“ — ako se izgovarjaš s temi besedami; ali se moreš pa liberalni časnikar izgovarjati z besedami naslednjimi: „toda gorje tistemu človeku, po katerem pohujšanje pride. Bolje bi mu bilo, da bi se mu obesil mlinski kamen na vrat, in bi se potopil v globočino morja.“ Mat. 18.

Kar velja brezvestnemu liberalnemu časnikarju, to velja pa tudi njim, ki liberalno časnikarstvo prebirajo in podpirajo — bodisi znanstveno, bodisi denarstveno. — Kar je Bakon Verulamski rekel o modroslovji: Philosophia leviter gustata abducit a Deo, penitus exhausta reducit ad Deum; — to menda bi se lahko reklo o vedi vsakteri, in tudi o časnikarstvu — dobrem in slabem. Kdor dober časnik bere lahko — po verhu le — mimo gredé, njemu ne koristi nič ali kaj malo; kdor pa dober časnik bere in prebira prav, pošteno in pazljivo, njemu koristi navadno tudi mnogo. Skoraj to bi dejal o časniku slabem. Kdor — sicer olikan, učen, pošten — bere slab časnik lahko — skokoma — po novicah in oglasnikih, njemu ne škoduje tolikanj; kdor pa slab časnik bere in prebira na tanko, dan na dan, od konca do kraja, njemu — posebno ako ni terden kot skala, — kdo pa more reči, da je tako terden? — škoduje hudo, če se tudi ljulika ne prikaže koj, temu še le, kadar zelenje vzraste in sad stori.

Ko bi pa tudi ne protila tebi nobena posebna nevarnost, pomisli, da je pohujšljiv že tvoj zgled, ki ga — prebiraše zanikarne časnike — daješ zlasti svojim podložnim, in v nebo vpijoča tvoja pomoč, s katero plačuješ in vzdržuješ gerdo časopisje. — Kaj bi si mislil ti pač o sinu, kateri ima doma dobro, skerbno, staro mater, pa stori znanje z judom, ki povabljen začne k njemu prihajati na dom, ondi pa žaliti, psovati, pobijati mu mater, in — sin bi to pripustil, bi juda ne pognal, bi ga marveč pogostoval in povabil še v prihodnje k sebi v gostje? — Ta sin si ti katoličan, tvoja mati je katoliška cerkev, in prederzni jud je liberalni, brezbožni časnik, kateri ti psuje in gerdi tvojo skerbno mater, in ti ga plačuješ morebiti s terdo prisluzenimi novci in prebiraš sebi in svojim v škodo in sramoto! Kdor to nekoliko pomisli in prav prevdari, mora spoznati, kako prav je pisal Alban Stolz, kako potrebni so nam dobri časniki, koliko zaslugo imajo kerščansko-katoliški časnikarji, in kolika je nas katoličanov dolžnost, podpirati le dobro, pošteno katoliško časništvo.

Toraj naj — preden sklenem — spregovorim besedico še dobrim časnikarjem, kateri so, ako se ne pregrešijo v svojem pisarjenju — s peresom, popolni možje, kakor on, „ki se ne pregreši v besedi“. Jak. 3, 2. Dobri časnik je tudi berzda, kermilo, je ogenj, ki dela velike reči, toda v blagor človeřtvu, v čast svete cerkve, v slavo Božjo. Časnikar, kateri je moder in razumen, kaže

z lepim obnašanjem svoje djanje v krotki modrosti, in o tej modrosti piše sv. Jakob 3, 17. 18: „Modrost pa, ktera je od zgoraj, je narprej sramožljiva (in čista, brez zmote, ker učenik, ki ga Bog vódi, boče le resnico in jo uči brez samopridnih namenov), potlej mirna, (ki mir ljubi in daje), ponižna, prizanašljiva, dobrovoljna, polna usmiljenja in dobrega sadu; ona ne sódi, je brez hlimbe (ne sodi prederzno po vnanjem videzu in se ne hlina, ampak se kaže, kakoršna je). Sad pravičnosti pa se v miru seje tistim, kateri so mirni, t. j. sad te djanke modrosti se ne pokaže vaelej v tem, pokazal se bo pa v unem življenju; zakaj tukaj se v miru ali z mirom seje, in od tod bo njim, ki ljubijo in delajo mir — tudi po dobrih knjigah in časnikih, — vzrastla obilna žetev miru t. j. večnega veselja, ktero bodo vživali v nebesih.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. V letnem shodu katoliškega društva 1. suša je podpredsednik g. dr. Kosta naznanil, da g. predsednik gr. Wurmbrand zaradi slabotnosti ne more predsedovati in da ga toraj on namestuje. Pojasnil je naslednjič gosp. podpredsednik naslednje misli:

Časi so zdaj viharji na vse strani. V politiko se mi nismo vtikali in se ne bomo, poživljati pa v teh razdjanjih katoliško zavednost, to je naša dolžnost in naloga. Sovražnik ni bil že dolgo tako zagrizen zoper Cerkev, kakor zdaj. Vera ni v nevarnosti, da bi bila zaterta, ampak mi smo v nevarnosti, da jo utegnemo zgubiti....

Veliko jih ne vé, kaj jim je kot katoličanom storiti. Potreba nam je tudi v naši družbi zlasti edinosti. potreba bolj živega djanja. Storiło je sicer društvo svojo dolžnost, zgodilo se je veliko; pa lahko bi se še več, zlasti ako bi imelo društvo več število udov. Novemu odboru bo tudi v tem oziru delati, da se število udov pomnoži in potem bode zamoglo še marsikaj bolj izdatnega doveršiti.

Dandanes se po svetu posebno veliko bere; škoda pa, da več slabih časnikov kakor pa dobrih pride med ljudi. Drugi narodi, Amerikanci, Angleži, Francozi itd. imajo veliko katoliško literaturo, — treba jih bo v tem posnemati. Nemci so pričeli na svetlo dajati izvrstne knjižice „Weckstimmen“. Dobro bi bilo, ko bi se dalo tudi na Slovenskem kaj takega storiti. To zamorejo pa le društva, ki imajo zadostno podporo.

Ko bi mi imeli še enkrat toliko udov, tedaj kocih 1000 več, bi se dalo kaj doseči, pisavne moči bi se ne pogrešale. Tudi pri razširjanju dobrih knjižic je premalo gorečnosti. „Keršanska izreja“ so vender tako dobre bukvice, da ni kmali primérniših za deržine; razširjajte to lepo delo. Dobé se zdaj po znižani ceni, po 15 kr., če jih kdo 10 skupaj vzame, in tako lahko deseterim družinam dobro stori. Natisa te knjižice družba še ni plačala. Drugi dolg je 80 gl. za zastavo, bandero, ki tudi še ni plačano.

Dobrotni odsek katoliškega društva posebno veliko dobrega stori in vse hvale so vredne gospé in gospodičine, ki se za to reč pečajo.

Dalje nasledujete poročili gosp. Flisa in gosp. Kluna o delavnosti društva sploh in dobrotnega odseka posebej. O tem drugi pot.

— Trikrat v 14 dnéh je bil „Slovenec“ zapečaten. Tudi nabiranje podpisov za „resolucijo“, ki sta jo „Danica“ v 9. in „Slovenec“ v 26. listu prinesla, je vlada pod kaznimi prepovedala v plakatih, ki so bili v nedeljo jutro nabiti po oglih ljubljanskega mesta in podpisan „Metternich“. — Katoliško političko društvo je

„resolucijo“ spremenilo v „peticijo“ s tem razlogom: Naj slavni državni zbor izreče, „da se ne ceni opravičenega in poklicanega spuštati se v enostransko obravnavo in reševanje osnov za verske postave.“ Prepričalo se je bilo namreč še pred oddajo resolucije v državnem zboru, da le kakor „peticija“ se oddati za more. Ne vémo, če naša zlata „svoboda“ tako deleč seže, da se za cerkvene neutajljive pravice tudi več prositi ne smé?

— Osnove za nove verske postave, ktere je bilo ministerstvo izročilo državnemu zboru, je zbor oddal posebnemu odboru, da naj jih pretrese in tako vredí, da pridejo v dokončno obravnavo pred državni zbor. Kaj ta ministerska predloga obsega, je bilo razlagano že po katoliških listih; zlasti je v peticiji do derž. zbora pojasnjeno in dokazano, da duh te osnove taji katoliško Cerkev kakor Božjo napravo in Cerkev hoče spraviti v hlapčevstvo državnih služabnikov; da so te osnove v nasprotju s državnimi temeljnimi postavami, da obsegajo obilne kali k vznemirovanju vesti in k beganju edinosti in miru med državljani.

Odbor je dozdej pretresel prvega čveterih razdelkov omenjenih postav, namreč o zunanjih razmerah katoliške Cerkve. In kaj je storil ta odbor? Je mar ministersko osnovo omečil? O ne; kar je mogel, vse je poostiril neverjetno hudo. Naravnost pravi, da „centralizavna država“ po novi šegi „ne more terpeti samostojne vlade cerkvenih zadev, v ktere bi država ne imela vpliva“. Odbor se poteguje vse skozi za to, da država je vir vsih pravic, toraj vsemogoča, valed tega opravičena po svoji volji naredbe dajati vsemu, kar je v njenem okrožji, bodi si cerkev, narodnost, srenja, šola itd. Sploh dokazuje „Vaterland“, da katoličani ne enega izmed 60 paragrafov verskih postav po tej odborovi podlagi ne morejo sprejeti.

Z Gorenskega. (Odperto pismo slavnemu vodstvu družbe sv. Mohora.) Ker mi kot dosmertnemu udu izverstne naše Mohorjeve družbe gre pravica staviti predloge, menim, da mi valeceno vodstvo ne bo štelu v zelo, ako mu pišem javno po „Danici“. Ona je namreč med Slovenci bolj razširjena, kakor „Priatelj“ in „Besednik“; nadjam pa se tudi pridobiti po tej poti mnogo taci, ki bodo moj predlog odobraval in tudi podpirali. — Kmali o začetku svojega prvega delovanja dala nam je bila l. 1853 družba, tadaj še malemu številu udov (moja malenkost bila je 133. člen), zlata vredno obširno knjigo „Slovenski Goffine, ali razlaganje cerkvenega leta“. Menim, da je ta knjiga, ki je bila tudi v knjigo-terštvu naprodaj do malega, ali pa že popolnoma razprodana. — Že lanskega leta so me udje pri vpisovanju skerbno popraševali: kaj pa bomo dobivali potem, ko bo izdavanje Življenja Svetnikov dokončano? Moja misel in gotovo vsacega, ki bukve „Slovenski Goffine“ pozná, je ta, da kaj boljšega slavná družba ne more po skončanem „Življenju Svetnikov“ dati družnikom v roke, kakor če poskerbi nov natis zgoraj omenjene obširne knjige. Jezik na bi se, se vé, nekoliko popilil: in na kar bi se mogel tudi poseben ozir imeti: knjiga naj bi bila natisnjena z večjimi čerkami. Pervi natis je v tej zadevi nekoliko pomanjkljiv (za tadanji čas — l. 1853 — za celovško tiskarnico dakako odpustljivo), in bi ostareli ljudje knjige s tako drobnim tiskom ne brali lahko. Za vsako katoliško hišo in družino je že tako želeti, da ima v lasti evangelijske bukve; če se pri toliko velikanskem številu udov, kakor se ima čast ponášati z njimi slavná Mohorjeva družba, izdá vnovič „Goffine“, dobijo oni poleg evangelija tudi njegovo razlaganje; z eno besedo: tako priporočila vredno knjigo, da se kaj boljšega in koristnejšega našemu narodu sko-

raj ne more dati v roke. Kar bi bilo k temu še svetovati, je to, da bi se l. del nekoliko pomnožil. Naj bi se novemu natisu dodale n. pr. premišljevanja za one Svetnike, ki jih slovenski rod po raznih krajih in pokrajinah časti kot posebne pomočnike. Prepoštovanega gosp. kanonika Jož. Rozman-a „Cvetje keršansko slovenske zemlje“ kaže prav lepo, na katere sopraznike naj bi se pri tem poseben ozir jemal; — v tej zadevi bo pa vedil gotovo še marsikdo drugi kaj več nasvetovati. Govoril sem ravno te dni z nekim vsega spoštovanja in hvale vrednim g. duhovnikom o tej reči, in on je ves ta nasvet popolnoma odobraval.

Na to bi vender le kdo utegnil ugovarjati: Družba sv. Mohora je izdala že enkrat „Goffine-ta“; čemu toraj drugi natis? Naj se poskerbi rajše za kaj družega, kar še nimamo. Na taki mogoči ugovor pa pravim: Tudi življenje (djanje) Svetnikov Božjih je družba že l. 1853 in 1854 podala svojim udom, in pa še s podobami; vendar pa ji je morebiti ravno novo izdajanje omenjene knjige privabilo ono ogromno število udov, s katerim se zdaj ponášati zamore. Postavil bi mnogo na to, da tudi ponovljeni in pomnoženi natis „Goffine-ta“ bi družbi naklonil še več udov, in kdor bi to delo v roke dobil in bral, gotovo bi djal z menoj vred: Vsaki posamesni iztis teh bukev je vreden vezanja v usnje in zlati obrezek; kajti v duhovnem oziru zaslužijo odlični naslov: dragocena, nepreplačljiva knjiga.

Naj blagovoli toraj častiti odbor slavné Mohorjeve družbe ta nasvet v svoji prvi seji v pretres vzeti, in če se z njim strinja, naj se spusti s kakim strokovnjakom v razgovor, da bi se prihodnje leto 1875 že natis pričeti zamogel. Božja pomoč!

Rodoljub Podratitovski.

Pristavek. Boljega si blezo spoštovani naš gosp. Podratitovski ni mogel izmisliti, kakor je ta nasvet. Pristavili bi mi, da delo bi potrebovalo nekoliko piljenja in predelovanja ne le v mehanični obliki, ampak tudi v zlogu, v zistemi itd. Nektare tautologične, odveč ponavljavane reči bi se dale bolje vrediti, v nekoliko krajši obliki spraviti, drugo pridjati itd., kakor omenja g. pisatelj. Ako dobi delo spréten gospod v roko, ki bi ga vraval z veseljem, z srcem, z umom in znanjem, dobijo potem Slovenci knjigo v roke, ki se ne dá z zlatom odvagati.

Vred.

Na Reki Štaj., 19. sveč. — C. — (Žalosten nasledek shlinjene sprave, vkoreninjene jeze.) Na sv. Polone dan, 9. sveč, se snideta dva Planinčana, ki sta si bila v nekem sovraštvu, na somnji v Zagorji za Savo. S... pošten mož, tudi ključar (cekmošter) na sv. Planini, vidi že dalj časa zaželeno priložnost, da se spravi s svojim zopernikom. Po somenjskem oprasku povabi S..., svojega nasprotnika na polič vina v kerčmo v dobrem namenu, da bi se po kristjansko spravila in svoje nasprotovanje na lepem v pravo prijaznost poravnala. S... svoj dobri namen pri nasprotniku na videz doseže; kajti roko mu v spravo podá. Ali kaj se zgodi? Pride čas se domu podati, ter gresta do določivnega pota skupaj; ali hinavski spravek mu je bil samo na videz dober, kar naslednji žalostni dogodek priča.

S... gre s svojo ženko, ki jo je seboj imel, mirno svojo pot proti domu, kar ga uni hinavski spravek s svojo zastaralo jezo v serci s kolom v roci vernivši se doide, ga mahoma dvakrat po glavi tolovajsko mahne, da se kaj na tla zverne in obleži. Ženka leti vsa prestrašena iskat pomoči; ali ubijavec že tudi odleti.

Spravijo ga domu, dajo previditi s ss. zakramenti, pa v malo dneh je bil merlič — žrtva vkoreninjene, maščevalne jeze, sprave hinavske! — O nesrečna jeza,

koliko zlega si na zemlji že vzročila, koliko milih zdih-ljejev vzbudila, — koliko britkih solz in kervi prelila! Kakor kri nedolžnega Abelna jo zemlja popije, pa tudi za maščevanje v nebo vpije!

Kako nesrečen in milovanja vreden je tedaj človek, ki se jezi ali drugim enakim strastim vdá ter jim v serci korenine poganjati pusti; one mu Božjo podobo stratijo, ga na umu oslepijo, v mnoga hudodelstva pah-nejo, — ga storé sužnja satanovega!

„Slisali ste, da je Bog že v stari zavezi govoril: Ne ubijaj: kdor pa ubija, bo sodbe kriv. Jaz vam pa povem“, pravi Jezus, „da vsak, kdor se nad svojim bratom — bližnjim jezi, bo kriv sodbe.“ Kdor ga pa v jezi z gerdimi priimki zmérja, psuje, bo „kriv zbirališa“ — viši sodnije —; hujše zmerjanje in psovanje pa je „krivo peklenskega ognja.“

„Bratje!“ opominja sv. apostelj Pavel kaj lepo in priserčno, „nikomur ne vračujte hudega za hudo“. „Imejte, kolikor vas zadene, mir z vsemi ljudmi. Ne maščujte se sami, preljudi! ampak dajte prostor Božji jezi (izročite Bogú svojo reč). Zakaj pisano je: „Meni gre maščevanje, jaz bom povernil, reče Gospod“. „Ljubezni bodi brez binavšine“. „Ljubezni ni nevošljiva, ne dela krivice, se ne napihuje, ni častilakomna, ne išče svojega, se ne da razdražiti, ne misli hudega, se ne veseli krivice...“ „Sovražite hudo, deržite se dobrega...“ „Ne daj se hudemu premagati, temuč premagaj hudo z dobri!“ —

Ravno ko to pišem, suje zunaj neprenehoma sneg, kakor da bi ga iz rehte izsipal; že je čez pol kolena na debelo in nehoté mi prihaja misel: Nebo samo pred tacimi hudodelstvi svoje milo obličje zakriva žalovajoče nad ostudnimi pregrehami človeškimi; mati zemlja svoje lice sramožljivo v beli pert zagrinja in jokajoča nad takimi hudodelstvi človeka tiho pa resno opominja: „Skrivaj se, o človek, tudi ti pred hudobijami, vari, ogibaj se jih na vso moč; storjene, doveršene pa v pravi pokori z resničnimi solzami objokuj, omivaj in opiraj v kervi Božjega jagnjeta, da postaneš bél kot sneg in enkrat pred Božjim sodnikom milost najdeš!“

Iz Bosne. Do častivcev presv. R. Telesa. Pred štiri sto leti je grozovitni Turk kraljestvo Bosansko končal; plemenitaše in boljarje, ki niso hotli Kristusa zatajiti in Mahomedu se klanjati, dal je vse pobiti (samo okoli tadanjega glavnega mesta Jajice jih je toliko poklal, da je memo tekoča precej velika reka bila skor vsa kervava); prosti narod vklenil je v težko služnost, zemljo pa je razdelil med svoje turke in poturice (poturčene kristjane).

Polomesec, znamenje turške vere, je gospodoval in še gospoduje po vsej Bosni, častni križ mógel se je umakniti in prikriti, da se o pravi dobi toliko sijajnije zopet prikaže. Ta čas kristjani cerkev niso smeli popravljati, še manj novih zidati; zato jih je neznano malo po Bosni, nekatere fare še celo nobene cerkve nimajo. Tužna Bosna ta čas tudi ni imela presv. R. Telesa v cerkvah hranjenega, ker sovražni Turki bili bi ga gotovo skrunili; zato se tudi umirajoči niso mógli obhajati za popotnico. Turško sovrašтво do kristjanov, sosebno katoličanov, zdaj zelo odjenjuje, v Carigradu smejo o sv. Telesu očitno po mestu svojo procesijo imeti in še vojaška turška muzika se jim dovoljuje; zato pa tudi katoličanje skušajo cerkve popraviti in keršanstvo tudi bolj očitno kazati. V Bosni so po 40letnem prenehanju Trapisti menda naj prvi presv. Telo v svoji kapelici jeli hraniti in o službi Božji izpostavljati, pa tudi pregovarjati dušne pastirje, naj bi zdaj, ko ni nobene posebne nevarnosti onečastenja, začeli po farnih cerkvah

presv. Telo hraniti. Nekteri, ali neznano redki, so ubogali, drugi imajo razne izgovore. Ravno zdaj pa se je 6 dušnih pastirjev oglasilo, da bodo radi presv. Telo v cerkvah hranili, ako se jim za to potrebne reči oskerbé, ker nimajo tabernakelnov, ne kelihov, ne kadilnic itd. Trapisti pa so vse razdali, kar so imeli, da že sami težko in bolj s slabim izhajajo; toraj prosim verne Slovence, zlasti častivce presv. R. Telesa, naj pomagajo napraviti 6 bornih sedežev Jezusu v presv. R. Telesu. Za tukajšne neznane siromašne cerkvice bi se s 50 gl. za eno cerkev dale oskerbeti naj večje potrebe za hranjene presv. R. Telesa, in koliko molitve bi se več zgodilo, koliko časti bi Jezus v presv. Zakramentu več prejemal, koliko dobrót ljudje, pa mogoče bi potem bilo umirajočim o vsakem času sv. popotnico podeliti. Po tem zgledu bi se kmali ravnala vsa Bosna. In kdo bi imel pri tem naj več zasluzenja, naj večji delež? Gotovo ti, kateri so pomagali, da se hrani presv. Telo v cerkvi. Morebiti kdo premožnih hoče vse zasluzenje od ene cerkve sebi pridobiti; naj 50 gold. pošlje.

Prepričan sem, da bi kmalo dobil potrebnih 300 gold., ako bi verno slovensko ljudstvo to mojo prošnjo vedilo, zato prosim lepo in ponižno gg. dušne pastirje, naj jo iz ljubezni do Jezusa v presv. Zakramentu razglasé ljudém, kjer ni kake velike potrebe za vsakdanji kruh, darove o priliki pošljejo ali preč. g. kanoniku Urhu, ali vredništvu Zgodnje Danice, ali pa kar naravnost v Bosno.

V Samostanu „Marija Zézda“ v Bosni, pustno nedeljo 1874, zadnja pošta: Altgradiška.

Valent Lah.

Razgled po svetu.

Pruska kultura. V Trieru so hotli zopet škofa rubiti; odjenjali pa so blagodušno, kajti zraka in svitlobe tudi po novi učenosti še ne znajo rubiti, družega pa bilo ni. — V Monastiru tudi niso mogli škofa pohišja na dražbi prodajati, ker živi človek se ni dal najti, da bi bil škofovo robo peljal na dražbini prostor.

Angleško. Disraeli (Disrili), sedANJI načelni minister angleški, je konservativne stranke (Torist), roj. 31. grud. 1805 v Londonu. Pisal je silo romanov in v enega je vpletel tudi Albanca Skenderbega. Sedaj je že v četrtič v angleškem ministerstvu. V poslednji brošuri „Bitva pri Dorkingu“, ki dela velik šum, Angležem pojasnuje, kolika nevarnost je politiško prevagovanje Prusije za Anglijo. Izvolitev Disraeli-eva bi bila tedaj znamenje ne prevelikega sočutja Anglije do Bizmarka in Bizmarkije. Ta reč ima morebiti dosti večji pomen, kakor bi bilo na prvi trenutek misliti. Na prvo je Anglija na katoliškem taboru zaverгла prusko trinoštvo, zdaj pa ga je zaverгла z izvolitvijo Disraeli-eva. Na katoliškem taboru je bilo zastopano vse angleško plemstvo in ljudstvo tako, da je bilo na njem toliko tisučev naroda, kolikor na luteranskem konventikelnu stotin. Tukaj je še prilika opomniti, da na Angleškem ste dve politiški stranki, ki se od nekda med seboj pulite: Tories (konservativci) in Whies (Huigs, t. j. „kislo mleko“, kar zaznamuje liberalce).

Tako se zlagoma razpleta pruski polom, ker občno mnenje vsih dežel in narodov je zoper tlačenje cerkve, redov in narodov, kakoršno je zdaj na Pruskem. Keršanstvo in človekoljubje obsoja Bizmarkovo počenjanje.

Listek za raznotero robo in blago.

Smert Juda-Iškarjotova.

(Poleg talijanskega složil Bogdan Ternovec.)

Ko Juda besni bil na drev v togoti
Obesil se, njegov krilatec zgane
Nahipno se, okoli njega stane
Z rodečimi bojevati peroti.

Z vratú visela že mu verv nasproti
Je ognju jame večne, mu postlane;
In komaj v njo telébi ga, že vžgane
Kosti njegove sičajo v strahoti.

In ko dospel v nevihte je ognjene,
Temôte kralj pohlepno k njemu serne,
Pogradi čelo s krempljem si na perstu.

Z rokama se obupanca okléne,
In z ustno černo-kervavečo verne
Poljubec mu, ki bil ga dal je Kerstu.*)

Z Dunaja. Telegram 5. sušca o 22 $\frac{1}{4}$. Ravno pre-jeto peticijo predložil. — Hohenwart je ravnokar iz-verstno govoril. Slava poštenjaku.

Škofje se bodo še ta mesec zbrali na Dunaju.

Matični in duhovski podporni shod obilno obiskana. Vse v naj lepšem redu. Poročilo prihodnjic.

Kozé se v Ljubljani in drugod še zmiraj razšir-jajo. Ljudje v Ljubljani so jeli obilno moliti, nekteri liberalubi pa še gerje Božjo pravico dražiti, še celo dez molitev godernjati. Hudobnež preklinja, dokler njega samega nesreča za gerlo ne prime.

Iz št.-Vida nad Ljubljano, 25. sveč. — Danes po-poldne ob petih smo pokopali blagega dobrotnika šol-skih otrok, tukajšnega domačina glasovirca g. Andreja Bitenc-a, ki je v Ljubljani v glasoviri kupčeval. Živel je varčno in si je s pridnostjo pridobil lepo premoženje, ktero bo po sveršeni poslednji volitvi dobila tukajšna šola. Sprevod je bil veličasten; 24 vóz iz Ljubljane. Šolarji so mu šli do Gašperja naproti. Na grobu so mu ljubljanski čitalničarji nagrobno zapeli. — Čertica iz njegovega življenja: Svojemu podmojstru je o nedeljah in praznikih dal sreberno dvajsetico, ako je domá osta-jal, k kosilu in večerji prišel, ter ga je tako učil reda, spodobnosti in varčnosti. Uni podmojster še živi in je pošten gospodar.

8 Tersata, 25. sveč. Vprašanje: Ali je prišla že za-želena latinsko-slovenska Hebdomada sancta (knjiga za veliki teden) na svetlo, ali ne? B. D. K.

Pisatelj, ki jo je obetal, naj se oglasi.

Vred.

Na Dunaju bode 19. sušca, t. j. sv. Jožefa dan, slo-vesen shod patrijotiškega ljudskega društva za spodnje Avstrijansko. Na to slovesnost, ki bo v veliki godbeni dvorani (im neuen gross. Musikvereins Saale) se prijazno vabijo družbeniki vsi, in pa katoličani z Dunaja in iz kronovin, da naj bi se je prav obilno vdeležili.

Nedružniki gosti, tudi gospé, dobivajo vstopnice od 5. do 15. sušca v pisarni katoliških društev na Du-naju (Elizabethstrasse Nr. 9 — Mezzanin). Tam se tudi

*) Kristusu.

v družbo sprejema in zvedo se vse okolišine o shodu. Pismene vprašanja se pošiljajo z napisom: „An die Ver-einsleitung des patriotisch kathol. Volkvereins in Nieder-österreich, VI. Bez., Mariabilderstrasse 27.“ Za zunanje ude se nadjajo znižane cene na železnicah.

Na Dunaju, 25. sveč. 1874.

Dr. Frid. Harant,

c. kr. državni svetnik, predsednik društva.

Cesar se je 27. sveč. zjutraj o 1 $\frac{1}{2}$ 6 vernil na Dunaj, bivši 16 dni na Ruskem.

Kardinal Tarkvini, pred Božičem izvoljen iz jezui-tovskega reda, je 15. sveč. umerl za pljučnico.

Sv. Oče so za stoljnega prošta v Šolnogradu ime-novali dr. Della Buona, nekdanjega profesorja v Gorici.

V Monakovem na Parskem so 14. grudna v kerčmi pri ostrigah in vinu šampanjcu (poljancu) sedeli trije gospodje. Poljubilo se jim je norčevati s kolero in po-smehovaje so ji napijali zdravico (Die Cholera ironisch hoch leben liessen). Ob dveh po polnoči so šli domú. Ob 8 zjutraj eden njih dobí kolero; ob 11 pred poldnem je bil že mertev. Drugi je zbolel zvečer, tretji pa drugi dan; tudi ta dva sta umerla. Vse mesto je polno te go-vo-rice. (Volksstg.)

V Ostrov na Poznanskem prihaja dan na dan mno-žica duhovnov, plemenitih gospodov in gospej iz naj viših poljskih deržin, ki hočejo nadškofa obiskati, kar jim ječár ne dopusti. — Tega vender celo trinog Neron pri ss. Petru in Pavlu in sploh pri mučencih ni branil. Se vé, Bizmark je bolj človekoljuben od Neron! Sicer se po vsem Gnjezno-Poznanskem moli za nadškofa v ječi in ni je katoliške hiše, da bi ne želeli podobe mu-čenca svojega nadškofa. — Lahko je rekel Moltke, da si Prusi nikjer niso ljubezni pridobili in je s takim po-čenjanjem ne bodo, razun k večemu pri kakem „Tag-blattarji“ ali „Narodovcu“.

Na Japonskem se je punt vnél, boje zato, ker tisti Ivakura, ki je lani po Evropi hodil, hoče vladne zadeve po tujem kopitu preravnati.

Duhovske spremembe.

V Lavantinski škofiji: Č. g. Matija Vurcer je postal župnik pri zgornji št.-Jungerti, in č. g. Albin Šwinger, mašnik nemšk. vit. reda, oskerbnik Središke fare. — Prestavljeni so čč. gg. kaplani: Jan. Böheim za I. na Laško; — Anton Fišer, k sv. Marjeti na Pesnici, in Matija Frece za II. na Laško. — Č. g. Miha Šumar gre začasno v pokoj.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta: Z Berda 10 gl.

Za ameriški misijon: Fr. Lovšin 1 gl.

Za kranjske usmiljene sestre v Banjaloki: Po gosp. Rozm. nekdo 2 gl. — Rojakinja pridnih misijonark 20 gl. — Po g. Rozm. O. Dobravec 5 gl.

††: prejeli darave za sv. Očeta, atrik. mis., Bož. gr. in čist. spoč. — Z Berda: Prejeli za Bosno. (Dalje.)

Pogovori z gg. dopisovalci.

M. S.: Izverstni spis došel in prej ko bo moč, se prične; tudi drugo omenjeno bode kaj primérno, toraj pro-simo. — G. J. K.: Odg. kmali.